

Vesna Moličnik

POROČILO Z MEDNARODNE KONFERENCE OB 15 LETNICI AVDIOVIZUALNEGA LABORATORIJA ZRC SAZU "POMEN VIZUALNIH INFORMACIJ V ZNANOSTI", LJUBLJANA, 27. IN 28. OKTOBER 1998

"Tvoj pogled me definira", je znan Lacanov stavek, ki postaja, apliciran na področje znanosti, povsem resničen. Če me opaziš, sem. Na vprašanje, kdo je v etnoloških raziskavah Vizualnega laboratorija postal realnost, je namesto uvodne misli odgovoril kratki video film Naška Križnarja, Obrazi AVL. Sestavljen je bil kot kolaž bližnjih posnetkov obrazov, izrezanih iz video materiala, ki se je nabral v petnajstih letih delovanja Avdiovizualnega laboratorija. Uvodno besedo so torej prevzele podobe v obliki vizualnih zapisov.

Vizualno antropologijo so do nedavnega povezovali s produkcijo etnografskih filmov. V zadnjem času pa postaja vse bolj študij vizualnih sistemov in njihovega kulturnega konteksta. Vizualna antropologija danes pomeni predvsem iskanje človekove izkušnje.

Razumevanje rezultatov terenskega dela zahteva seznanjenje z načinom opazovanja, razumevanje metode, s katero etnolog oz. antropolog opazuje kulturo. Na terenu pogosto tudi brez konkretnega vzroka nastane množica vizualnih zapisov, naj bodo to fotografija, video ali film, - toda kljub temu, so nastali po zavestnem izboru. Vizualni zapis ni več dokaz, zgolj zabeležka nekega dogodka, temveč postane izkušnja - film, video, fotografija - vsakršen vizualni zapis kot znanost.

Vizualni antropolog je po besedah Allison Jablonko tisti, ki uokvirja. Naučiti se je torej treba pogleda! Da to ni lahko, je z izpostavljenim problemom komunikacije opozorila Barbara Lüem. Vidno te pripelje do določenega sklepa, toda naslednja vizualna informacija ga lahko poruši in zgraditi moraš novega. Tako se pri sklepanju nenehno vračamo k vidnemu.

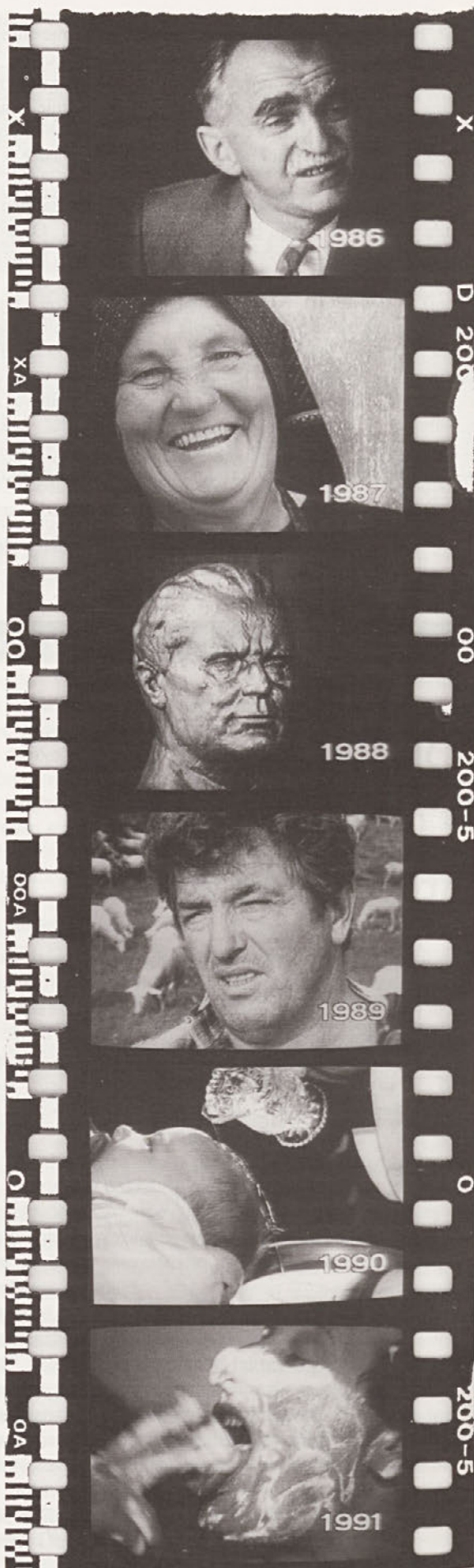
Vizualna raziskava najlažje nakaže in izzove napake v razumevanju, jih najbolj osvetli. Projekt sam razvije svoj potek.

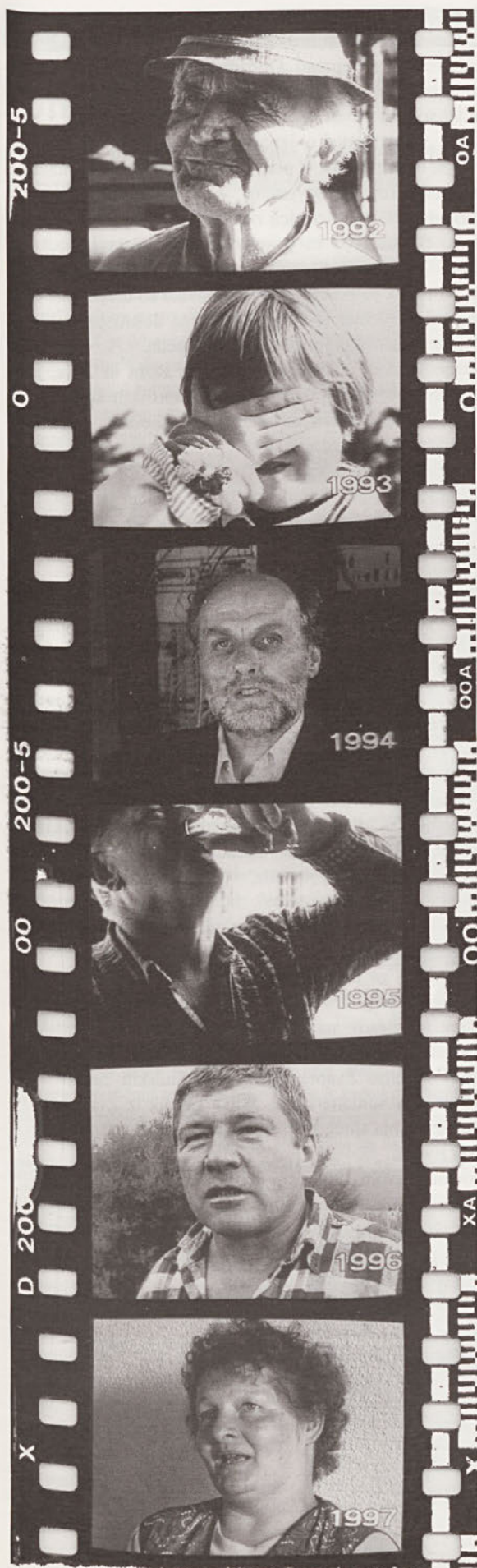
Fotografija in film nista več zgolj poročilo, ampak lahko ponujata možnost analize "nevidnega". Poglavitno vprašanje, ki se danes postavlja raziskovalcem vizualnega je, kako iz že ustvarjenega vizualnega zapisa pridobiti informacije.

"Čigava je zgodba? Tistega, ki snema, ali tistih, ki so snemani?" se je spraševal predsednik komisije za vizualno antropologijo (IUAES) Antonio Marazzi. Tudi zanj vizualna informacija ni zgolj vizualna ekspresija. Je prej globalno, multikulturno, transkulturno komuniciranje s podobami. Vizualna antropologija ponuja možnosti za utiranje novih poti ravno zaradi specifične metode, ki jo zahteva.

Na pomen konstruktivne kritike pri doseganju večje kakovosti dela je opozoril Rolf Hussman. Nek drug antropolog najlažje oceni, kaj je narobe z mojim delom, interdisciplinarnost pa širi možnosti inovativnih metod dela. Tokratna konferenca je ponudila plodna tla za razmišljanje, saj je poleg izkušenj enologov in antropologov združila še ustvarjalce drugih znanstvenih in umetniških panog, ki se ukvarjajo z vizualnimi zapisi. Raznolikost in pestrost predavanj sta razvidni iz navedbe programa.

Kot zaključno misel kongresa "Pomen vizualnih informacij v znanosti" bi lahko rekla: "Naučiti se je treba biti vizualni antropolog, ne le, kako uporabljati tehniko!"

Ker bo v prihodnjem letu izšel zbornik z vsemi referati, bom povzetku smernic v sodobni vizualni antropologiji dodala le program kongresa:

Torek, 27. oktober 1998

- Otvoritev konference z video filmom: **Obrazi AVL**
- Allison Jablonko: **My View of Visual Anthropoloy**
- Naško Kerižnar: **Pomp and Circumstance**
- Barbara Lüem: **There is More to be Seen than What is Shown: Reflections about a Project of Visual Communication in Tuvalu (Polynesia)**
- Aleksej Pavlovsky: **Odnos znanstvenog i umjetničkog u etnografskom filmu - nadideno ili zaobideno pitanje?**
- Rolf Husmann: **Destination - IWF**
- Antonio Marazzi (predsednik Commission for Visual Anthropology, ki deluje pri IUAES, uniji etnoloških in antropoloških znanosti: diskusijski prispevek
- Sanja Puljar: **The Impact of Filming and Video Recording on Local Custom**
- Elizabeta Koneska: **Etnographic Film in Macedonia**
- Tomislav Vinščak: **Vizualna dokumentacija kot vir pri študiju budističnih ritualov v Himalaji**

Video predstavitev:

Obisk pri potapljavcih

Albin Seliškar, 1940 (8 mm - VHS, 14 min. 35 sek)

Destination Samoa-New Zeland-Samoans Between Two Cultures

Institut für den Wissenschaftlichen Film, 1997 (Rolf Husmann, VHS or beta, 61 min.)

Tonak Gusum

Odsjek za etnologiju (Tomislav Vinščak, VHS, 30 min.)

A Traveling Profession - Tinsmiths from Kruševo

Ethnographic Museum of Macedonia (Elizabeta Koneska, VHS, 30 min)

The white Masks of Putnikovići

Hrvatska televizija (Aleksej Pavlovsky, VHS, beta, 30 min.)

Sreda, 28. oktober 1998

- Mihaela Hudelja: **Pomen Fotografije pri etnoloških raziskavah**
- Herta Maurer-Lausegger: **Prispevek vizualne dokumentacije k problematiki dvojezične jezikovne kulture na Koroškem**
- Janez Bizjak: **Vizualne komunikacije v narodnem parku - označevanje**
- Franci Slak: **Dokumentarnost v fikciji**
- Jurij Fikfak: **večpredstavnostna podoba Velike planine**

Video predstavitev:

Belum

Prirodoslovni muzej Slovenije (Matija Gogola, slidesmultivision, 13 min.)

In-deep-under

Prirodoslovni muzej Slovenije (Ciril Mlinar, slidesmultivision, 13 min.)

Rožnarce s Ponterosa

Nadja Valentinčič, Kristina Kovačič, 1998 (VHS, 28 min.)

Kaj se skriva pod klobukom?

Muzej novejšje zgodovine Celje, 1997 (Tanja Rozenbergar-Šega, beta, 11 min.)

- fotografije: posnetki z video filma **Obrazi AVL** (avtor Naško Križnar), fotografije z videa: Vesna Moličnik, Igor Lapajne.